

توسعه ی شهری، مشکلات و موانع؟

سیاست توسعه شهری در دنیا به معنی ارتقاء بهره‌وری و بهینه‌سازی استفاده از زمین و امکان توسعه درون شهری و ارتقاء سطح دسترسی ساکنان بافت قدیمی و فرسوده شهری به خدمات شهری واجتماعی است. توسعه ی شهری در کشورها معمولاً در قالب رشد شهرهای موجود، خلق شهرهای جدید، یا هر دو صورت می‌گیرد. توسعه ی شهری تحت تأثیر عوامل مختلف از جمله عوامل اقتصادی قرار دارد. در واقع یک رابطه دو طرفه تأثیر و تأثر توسعه ی شهری و رشد اقتصادی به شکل تعاملی بین شهر و اقتصاد همواره قابل ترسیم است.

توسعه درون شهری برخلاف سایر سیاستهای توسعه شهری در داخل شهر با حضور ساکنان و شهروندان انجام می‌پذیرد و موضوعی چند وجهی است که فراتر از یک سازمانی مانند شهرداری و دارای ابعاد اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و زیست‌محیطی است.

آنچه که اغلب مردم از توسعه شهری در ذهن و تصورشان دارند با آنچه که برای تحقق آن سعی و تلاش و یا مشارکت می‌نمایند متفاوت است. مشارکت یکی از کلیدی‌ترین مفاهیم توسعه شهری است و آگاهی و اطلاعات شهروندان در زمینه امور مربوط به شورا و شهر و شهرداری در افزایش مشارکت آنها نقش بسزائی دارد. اگر این آشنائی در حد پائین‌تری باقی بماند اغلب این تصور می‌شود که مهمترین وظیفه شهرداری تأمین نظافت شهری است و اینجاست که شهروند به شهرنشین تنزل می‌یابد و به عنوان عنصری بی‌تفاوت نقش اصلی خود را ایفا نمی‌کند و هزینه ی شهر نشینی را پرداخت نمی‌نماید.

اما مسئله ای که در این میان از اهمیت ویژه ای برخوردار است، مسئله ی فرهنگ و نقش آن در توسعه ی شهری است. برای انجام پذیرفتن هر کاری ابتدا باید فرهنگ انجام آن کار را شناخت و به بحث گذاشت. از این رو مقوله ی فرهنگ مقوله ی مهمی در بحث توسعه می باشد. بطور کلی فرهنگ اعتقادات، ارزش ها، آداب و رسوم، اخلاق و رفتار اجتماعی، قوانین اجتماعی و اجرای آن ها و... را در بر می‌گیرد.

وجود مشکلات زیاد در روند فعالیت های نهادهای شهری مانند شورا، تعویض مکرر و پیاپی شهردار عدم برنامه ریزی مناسب و بی توجهی مدیران شهری و حاکم شدن نگاه های سلیقه ای و قومی بر فعالیت های نهادهای شهری از جمله مشکلات اساسی در مسیر رشد و توسعه شهری است.

در بسیاری از شهرهای کشور علاوه بر موارد مذکور مشکل بافت های فرسوده ی قدیمی ، معاصر و روستایی نیز وجود دارد ، به علت غیر واقع بینانه بودن ضوابط طراحی راه ها در این نواحی، نبود استراتژی مشخص از طرف متولیان امر و عدم تامین منابع مالی جهت بهسازی و نوسازی قابلیت اجرایی طرح های سامان دهی بافت های فرسوده کاهش یافته است

با همه ی این اوصاف جای این پرسش مطرح است که آیا سازمانها و نهادهای شهری وظایف خود را در مقابل ساکنان و شهروندان به درستی انجام می دهند و آیا مردم همکاری های لازم را در جهت تحقق اهداف مورد نظر به عمل می آورند و در قبال آن با نظارت های صحیح خود پاسخگویی به موقع را از مسئولین امر مطالبه می نمایند.

اغلب بر این اعتقادیم که شهر ما خانه ی ما است پس اگر شهر ما یک خانه ی بزرگ است باید همه ی اجزای خانواده در رشد و تعالی آن نقش خود را به درستی ایفا نمایند ، اگر اعضای خانواده امورات خانه را به یک یا چند نفر از افراد ضعیف بسپارند و خود از دور نظاره گر باشند آیا می توان انتظار معجزه ی یک شبه را داشت؟

ورود آگاهانه ی شوراهای شهر به عنوان نهادهای مردمی در حوزه ی شهری کارآیی و کارآمدی آنها را تثبیت و آنها را در جایگاه واقعی در حوزه تصمیم گیری و نظارتی قرار میدهد و اگر ترکیب اعضای شوراها شامل تخصص های مختلف و گسترده باشد به جرأت می توان گفت که شوراها به عنوان مسئولین محلی می توانند نقش مهمی را در توسعه شهر ها ایفا نمایند و با آگاهی نسبت به کمبودها و مشکلات منطقه خود و با استفاده از توانمندی اعضا و مشارکت مردم طرح های مهمی را برای توسعه محلی ارائه نمایند .

همکنون شهرداری جاجرم تلاشش بر این است گامی نو در جهت توسعه ی شهر برداشته که به این منظور در تمام حوزه های شهری سعی کرده است کلیه اقدامات شهری را با مشارکت مردم و دریافت نظرات و پیشنهادات آن ها انجام دهد.

از جمله اقداماتی دیگر این سازمان جهت پیش رفتن به سمت توسعه ی شهر بهرمندی از نیروهای توانمند و تحصیل کرده در حوزه های مختلف است تا تمام طراحی، ساخت ، زیرسازی و طرح های توسعه در آینده به صورت علمی و هدفمند انجام شود.

زهرا رضاپور منفرد / کارشناس ارشد معماری